

Marcel Štefanič, jr.

FILMSKI ALMANAH 2012

Protest najboljših let našega življenja

Marcel Štefančič, jr.

**FILMSKI
ALMANAH
2012**

Protest najboljših let našega življenja

UMco, Ljubljana, 2013

Marcel Štefančič, jr.

FILMSKI ALMANAH 2012

Protest najboljših let našega življenja

© Marcel Štefančič, jr., 2013, vse pravice pridržane

Izdajatelj in založnik:

UMco d. d.

Urednik: Samo Rugelj

Pomočnica urednika: Renate Rugelj

Oblikovanje ovitka: Žiga Valetič

Postavitev: Aleš Cimprič

Fotografije na naslovnici in v notranjosti: iz arhiva filmskih distributerjev za promocijske namene

Tisk: NTD d. o. o.

Naklada: prvi natis, 200 izvodov, sprotni tisk

Ljubljana, 2013

ISSN 1318-2455

Izdajo Filmskega Almanaha 2012 so podprli:

- Cenex, zanj: Janko Čretnik
- Cinemania group, zanj: Sreten Živojinović
- Continental film, zanj: Manja Verbič
- Javni zavod Kinodvor, zanj: Nina Peče
- Kolosej, zanj: Barbara Van

UMco d. d.

Leskoškova 12, 1000 Ljubljana

tel.: 01/520 18 30

e-pošta: premiera@umco.si

www.premiera.si

KAZALO IZVIRNIH IN DOMAČIH NASLOVOV

<i>2 Days in New York</i>	48	Bojna ladja	34
2 dni v New Yorku	48	<i>Bourne Legacy, The</i>	35
<i>21 Jump Street</i>	50	Bournova zapuščina	35
21 Jump Street: Mladenič v modrem	50	Božičkov vajenec	37
<i>360</i>	219	<i>Brave</i>	175
<i>Ako sa varia dejiny</i>	102	<i>Cabin in the Woods, The</i>	92
<i>Albert Nobbs</i>	23	<i>Carnage</i>	122
Alpe	24	<i>Cea mai fericita fata din lume</i>	139
<i>Alpeis</i>	24	<i>Cesare deve morire</i>	38
<i>Ambassador, The</i>	229	Cezar mora umreti	38
<i>American Reunion</i>	25	<i>Chronicle</i>	100
Ameriška pita - Obletnica	25	<i>Cloud Atlas</i>	30
<i>Angels' Share</i>	27	<i>Comme un Chef</i>	102
Angelski delež	27	<i>Confessions of an Eco-Terrorist</i>	78
Angleška pita	28	<i>Contraband</i>	212
<i>Argo</i>	127	<i>Cosmopolis</i>	95
<i>Arheo</i>	29	Časovna zanka	39
<i>Artist, The</i>	225	Če hočem žvižgati, žvižgam	41
<i>Astérix et Obélix: Au service de sa majesté</i>	30	Čudovit načrt	41
Asterix in Obelix v Britaniji	30	<i>Dangerous Method, A</i>	143
Atlas oblakov	30	<i>Dark Knight Rises, The</i>	236
<i>Attenberg</i>	32	<i>Dark Shadows</i>	211
<i>Avengers, The</i>	124	<i>Deklica in drevo</i>	42
<i>Bachelorette</i>	150	<i>Den skaldede frisør</i>	116
<i>Battleship</i>	34	<i>Descendants, The</i>	180
<i>Beginners</i>	240	<i>Devil Inside, The</i>	73
Bes titanov	33	<i>Dictator, The</i>	43
<i>Best Exotic Marigold Hotel, The</i>	49	Diktator	43
		<i>Dirty Girl</i>	134

Divjaki	45	<i>Hotel Transylvania</i>	72
<i>Dolfje Weerwolfje</i>	120	<i>House at the End of the Street</i>	69
<i>Dolge počitnice</i>	46	Hudič v nas	73
<i>Dr. Seuss' The Lorax</i>	118	<i>Hunger Games, The</i>	73
Eksotični Hotel Marigold	49	<i>Hysteria</i>	69
<i>End of Watch</i>	240	<i>Ice Age: Continental Drift</i>	105
<i>Entrelobos</i>	126	<i>Ides of March, The</i>	121
<i>Essential Killing</i>	150	Igre lakote – Arena smrti	73
<i>Eu cand vreau sa fluier, fluier</i>	41	Imamo papeža	74
<i>Expendables 2, The</i>	170	Ime mi je Li	75
Fant s kolesom	51	<i>In the Land of</i>	
<i>Femme du Vème, La</i>	249	<i>Blood and Honey</i>	227
<i>Femmes du 6eme étage, Les</i>	252	<i>Inbetweeners Movie, The</i>	28
<i>Festival dokumentarnega filma</i>	53	<i>Incendies</i>	249
<i>Five-Year Engagement, The</i>	167	<i>Infidèles, Les</i>	198
<i>Friends with Kids</i>	184	<i>Intouchables</i>	183
<i>Gambit</i>	140	<i>Io sono Li</i>	75
<i>Gamin au vélo, La</i>	51	<i>Iron Lady, The</i>	246
<i>Ghost Rider:</i>		<i>Iron Sky</i>	81
<i>Spirit of Vengeance</i>	145	Izdana	76
<i>Gianni e le donne</i>	202	<i>Izlet</i>	77
Glorija kurb	60	Izpovedi eko-terorista	78
Grivasti vojak	61	<i>Jack & Jill</i>	79
<i>Grossmann – Festival</i>		Jack in Jill	79
<i>fantastičnega filma in vina</i>	62	<i>Jack Reacher</i>	80
<i>Habemus Papam</i>	74	Jekleno nebo	81
<i>Haywire</i>	76	<i>Jodaeiye Nader az Simin</i>	117
Hčerka najboljšega prijatelja	68	<i>John Carter</i>	82
Histerija	69	<i>Journey 2 –</i>	
Hiša na koncu ulice	69	<i>The Mysterious Island</i>	181
<i>Hobbit, The:</i>		Kaj pričakovati,	
<i>An Unexpected Journey</i>	70	ko pričakuješ?	84
Hobit – Nepričakovano		Kako začiniti zakon	85
potovanje	70	<i>Killer Joe</i>	131
<i>Hope Springs</i>	85	<i>Killing Them Softly</i>	220
Hotel Transilvanija	72	<i>Kinder vom Napf, Die</i>	163

<i>Kino Otok</i>	86	Med volkovi	126
Koča v gozdu	92	<i>Medianeras</i>	199
<i>Kongelig affære, En</i>	99	Medtem ko si spala	125
Kotlar, krojač, vojak, vohun	92	<i>Men in Black III</i>	132
Kozmopolis	95	<i>Mientras duermes</i>	125
Kraljestvo vzhajajoče lune	97	<i>Mirror Mirror</i>	245
Kraljevska afer	99	Misija Argo	127
Kronika	100	Mlada noč	130
<i>Kruha in iger</i>	100	Moj teden z Marilyn	130
Kuharski mojster	102	<i>Monsieur Lazhar</i>	222
Kuhati zgodovine	102	<i>Moonrise Kingdom</i>	97
Kupili smo živalski vrt	102	Morilec Joe	131
<i>L'apprenti Père Noël</i>	37	Možje v črnem III	132
<i>Larin izbor - Izgubljeni princ</i>	104	Mrha	134
Larina izbira -		Muharjenje v Jemnu	135
Izgubljeni princ	104	Mumini lovijo komet	136
<i>Le Havre</i>	106	Muppetki	136
Ledena doba 4:		<i>Muppets, The</i>	136
Celinski premiki	105	<i>Muumi ja punainen</i>	
<i>Life of Pi</i>	168	<i>pyrstötähti</i>	136
<i>LIFFE</i>	108	<i>My Week With Marilyn</i>	130
Ljubezen je vse,		Na varnem	141
kar potrebuješ	116	<i>Nahrani me z besedami</i>	137
Ločitev	117	Najsrečnejše dekline na svetu	139
<i>Looper</i>	39	<i>Nanga Parbat</i>	139
Lorax	118	Nateg in pol	140
<i>Lucky One, The</i>	209	<i>Neiges du Kilimandjaro, Les</i>	200
<i>Madagascar 3:</i>		Nevarna metoda	143
<i>Europe's Most Wanted</i>	119	Neverjetni Spider-Man	144
Madagaskar 3	119	Nevidni jezdec:	
<i>Magic Mike</i>	233	Duh maščevanja	145
Mali volkodlak Dolfi	120	Nevidno zlo: Maščevanje	145
<i>Man on a Ledge</i>	195	<i>Noč grozljivk</i>	146
Marčeve ide	121	Nočne ladje	149
Masaker	122	<i>Nočni brodovi</i>	149
Maščevalci	124	Nora deklščina	150

Nujno ubijanje	150	<i>Prometheus</i>	186
Obuti maček	152	Pupijeva dogodivščina	191
Odklop	153	<i>Puss in Boots</i>	152
Odpleši svoje sanje 4	154	<i>Resident Evil: Retribution</i>	145
<i>One for the Money</i>	235	Rimu z ljubeznijo	192
<i>Oranges, The</i>	68	<i>Rise of the Guardians</i>	166
<i>Oskarji</i>	156	<i>Rock of Ages</i>	194
<i>Oslo, 31. August</i>	155	Rock za vse čase	194
Oslo, 31. avgusta 1	55	<i>Rum Diary, The</i>	243
Otroci z gore Napf	163	<i>Safe</i>	141
<i>Parada</i>	163	<i>Safe House</i>	226
<i>Paranormal Activity 4</i>	165	<i>Salmon Fishing in the Yemen</i>	135
Paranormalno 4	165	Samomorilec	195
<i>ParaNorman</i>	165	<i>Savages</i>	45
Pet legend	166	<i>Seafood</i>	191
Petletna zaroka	167	<i>Seeking Justice</i>	232
Pijevo življenje	168	<i>Shame</i>	204
<i>Pitch Perfect</i>	182	Skok čez plot	198
Plačanci 2	170	<i>Skyfall</i>	196
Pobalinka	172	Slepe stene: Ljubezen v	
Podzemlje: Prebujenje	173	virtualni dobi	199
Pogovoriti se		Sneg na Kilimandžaru	200
morava o Kevinu	174	Sneguljčica in lovec	201
Pogum	175	<i>Snow White and</i>	
Popolni spomin	177	<i>the Huntsman</i>	201
Poročni video	179	Sol življenja	202
Potomci	180	Somrak saga:	
Potovanje v središče		Jutranja zarja – 2. del	83
Zemlje 2: Skrivnostni otok	181	<i>Soundbreaker</i>	203
Prava nota	182	Sramota	204
Prijatelja	183	Stari je nor	205
<i>Příliš mladá noc</i>	130	<i>Step Up Revolution</i>	154
<i>Project X</i>	185	Straža	206
Projekt X	185	<i>Streetdance 2</i>	224
Projekt: Otrok	184	Šanghaj	207
Prometej	186	<i>Take Shelter</i>	241

<i>Taken 2</i>	223	Varna hiša	226
Talisman	209	Veleposlanik	229
<i>Ted</i>	210	Viharni vrh	230
Temne sence	211	<i>Vow, The</i>	243
<i>That's My Boy</i>	205	Vroči Mike	233
<i>Amazing Spider-Man, The</i>	144	Vse tiste lepe stvari	234
<i>This is 40</i>	218	Vse za denar	235
<i>This Means War</i>	215	Vzpon Viteza teme	236
Tihotapci	212	<i>Wanderlust</i>	153
<i>Till det som är vackert</i>	234	<i>War Horse</i>	61
<i>Tinker Tailor Soldier Spy</i>	92	<i>Watch, The</i>	206
<i>Titanic 3D</i>	213	<i>We Bought a Zoo</i>	102
Titanik 3D	213	<i>We Need to Talk About Kevin</i>	174
To je vojna!	215	<i>Wedding Video, The</i>	179
<i>To Rome with Love</i>	192	<i>What to Expect When</i>	
To so 40	218	<i>You're Expecting</i>	84
<i>Tomboy</i>	172	<i>Whores' Glory</i>	60
<i>Torinói ló, A</i>	216	<i>Woman in Black, The</i>	250
Torinski konj	216	<i>Wrath of the Titans</i>	33
<i>Total Recall</i>	177	<i>Wuthering Heights</i>	230
<i>Twilight Saga, The:</i>		Začetniki	240
<i> Breaking Dawn - Part 2</i>	83	Zadnji obhod	240
Ubij jih nežno	220	Zaklonišče	241
Učitelj	222	Zaobljuba ljubezni	243
Ugrabljena 2	223	Zapiti dnevnik	243
Ulični ples 2	224	Zrcalce, zrcalce	245
Umetnik	225	Železna lady	246
<i>Un plan parfait</i>	41	Ženska iz petega okrožja	249
<i>Underworld Awakening</i>	173	Ženska v črnem	250
V deželi krvi in medu	227	Ženska, ki poje	249
V iskanju pravice	232	Ženske iz šestega nadstropja	252

JAZ SEM JANEZ JANŠA!

Slovenski film leta 2012

Slovenijo je lani na lepem presunila novica, da premier Janez Janša nastopa v porno filmu. Gregor Pajič, direktor Vibe, nacionalnega filmskega studia, je Jožku Rutarju, direktorju Slovenskega filmskega centra, razdeljevalcu slovenskega filmskega denarja, poslal alarmanтно pismo, ki je urno bušnilo v javnost. A po drugi strani – napisano je bilo zato, da bušne v javnost in da povsem jasno pokaže budnost direktorja, ki ga ne more nič presenetiti. Pajič je pisal, da je slišal (ne videl), da so v dokumentarcu *Jaz sem Janez Janša*, sicer filmu o tem, kako in zakaj so trije slovenski umetniki – Davide Grassi, Žiga Kariž in Emil Hrvat – leta 2007 uradno prevzeli ime Janeza Janše, »določeni kadri vsebinsko neprimerni«, da so v njem »video vsebine, za katere bi lahko trdili, da so pornografske«, da »prikazuje dva gola moška med homoseksualnim spolnim odnosom, ostali, prav tako goli moški pa v vrsti čakajo,« in da »nastopajoči izjavljajo 'jaz sem Janez Janša', zaradi česar »pornografska vsebina zlahka postane tudi žaljiva do osebe, katera se skozi celoten projekt omenja in obravnava«.

Pajič je rekel, da mora take reči obvezno prijaviti, ker da je z državnim denarjem prepovedano financirati pornografske filme ali pa filme s pornografsko vsebino. Kar je seveda tako relativno, da je bil izbruh moralne panike in patriotske histerije, s Pajičevo »prijavo« vred, ne le nesmiseln in nepotreben, ampak tudi amaterski, grotesken in absurden, še toliko bolj, ker so v Sloveniji z državnim denarjem že nastali filmi s pornografskimi prizori, tako nekoč, v socializmu (Šprajčev Odpadnik), kot zdaj, v kapitalizmu (Möderndorferjevo Predmestje). Absurdno je bilo to, da je Pajič to sploh prijavil, obenem pa je bilo še bolj absurdno to, da je to prijavil nekdo, ki filma sploh ni videl in ki je le slišal, kaj da se v filmu dogaja.

Ko gledate ta »heretični« dokumentarec, se zdi vse skupaj še bolj absurdno. Ko sem ga videl, sem si lahko rekel le tole: ne dvomim, da obstajajo kleni, neuslišani, patriotski fantje, ki hočejo na vsak način videti pornič z Janezom Janšo (v vlogi maskiranega, v usnje odetega dominatorja z bičem morda), toda za zdaj se bodo morali zadovoljiti

s svojimi neizživetimi fantazijami. Tisti tako šikanirani in napihnjeni »porno prizor« namreč traja le sekundo (če med gledanjem filmov mežikate, ga zlahka zgrešite), vzet pa je iz kulturnega filma Brucea LaBrucea – in seveda, nobene zveze nima z Janezom Janšo. Zvezo ima le z Vaginalom Davisom, ameriškim transvestitskim performerjem, ki je nastopil v LaBruceovem filmu, ki je v preteklosti že sodeloval z Janezom Janšo, recimo pri projektu Visions of Excess, ki ga je Mladina leta 2004 razglasila za »žur desetletja«, in ki nastopa tudi v Janševem dokuju – kot eden izmed mnogih intervjuvancev. Namesto da bi Janez Janša Vaginala Davisa na dolgo in široko predstavljal, pokaže hipni insert iz LaBruceovega filma – in vse je jasno. Ena sličica pove več kot tisoč besed.

Še mnogo bolj absurdno – če je to sploh mogoče! – pa je, da je Pajc kot nekaj ilegalnega prijavljal nekaj odličnega, lucidnega, zabavnega, eruditskega, globalno konkurenčnega in za slovenske razmere nadpovprečnega, da ne rečem unikatnega. Jaz sem Janez Janša je fina zmes dokuja, biografije, eseja, študije in traveloga z živim smislom za ironijo in samoironijo. A po drugi strani: od Janeza Janše – enega izmed treh umetnikov, ki so se pred leti uradno preimenovali v Janeze Janše – manj niti nismo mogli pričakovati. Da bo dal Janez Janša od sebe kaj cenenege, enoumnega, topoglavega, napol pečenega, nepremišljenega, enostavnega, žaljivega, magari pornografskega, je bilo – glede na opus – malo verjetno. V deželi, ki pretežno producira tako slabe filme, da izgledajo ilegalno, je res lepo videti film, ki je tako dober, da izgleda ilegalno.

Toda to vas naj nikanar ne zavede. V resnici je huje. Ko bo Janez Janša videl ta dokumentarec, si bo želel, da bi bil v porno filmu. Želel si bo, da bi bil v stotih porno filmih. Dokumentarec Jaz sem Janez Janša je hujši od pornografije: to je namreč načrt, kako se znebiti Janeza Janše – po mirni poti, brez nasilja, brez tistega »najprej diskreditacija, potem likvidacija«. Ne, to ni diskreditacija Janeza Janše, ampak glorifikacija Janeza Janše. To ni zgodba o tem, kako se Janeza Janše znebiti z diskreditacijo, ampak kako se ga znebiti z glorifikacijo – z mantranjem njegovega imena (»Jaz sem Janez Janša, jaz sem Janez Janša, jaz sem Janez Janša«), njegove ideologije (kdor ni Janez Janša, ni naš) in njegovega slogana »Več nas bo, prej bomo na cilju.«

Na začetku je bila beseda. In ta beseda je bila ime. Ker pa je to zgodba o treh umetnikih, ki so svoja imena spremenili (v Janeza Janšo),

se začne s človekom, ki je spremenil svoje ime. Dražen Dragojevič, master of ceremony tega dokuja, dobi mejl, pod katerim je podpisan Robert Rich. Kdor se kaj spozna na zgodovino Hollywooda, ve, da je bil Robert Rich psevdonim holivudskega scenarista Daltona Trumba, nekdanjega komunista, ki je v času hladnovojne protikomunistične histerije, makartizma in razvpite Kongresne komisije za protiameriške dejavnosti pristal na črnem spisku, tako da je bil prisiljen pisati pod psevdonimi – eden izmed njih je bil Robert Rich. In ta psevdonim je dobil celo Oskarja! Če je hotel Trumbo delati, če se je hotel preživljati, se je moral preimenovati. Kar nas pripelje do vprašanja: se moraš v Sloveniji preimenovati v Janeza Janšo, da bi lahko preživel? Moraš postati Janez Janša, da bi lahko delal? Da bi lahko sploh prišel do dela?

No, Robert Rich Dragojeviču pošlje link: »Poglej si to! Zdi se mi zanimivo za tvoj dokumentarec o imenih.« In na YouTubu se prikaže finale Kubrickovega Spartaka, v katerem uporniške sužnje po bitki pozovejo, naj identificirajo mrtvega ali živega sužnja, imenovanega Spartak. Če ga bodo identificirali, jih ne bodo križali. Spartak, ki ga igra Kirk Douglas, noče, da bi rimski vojaki križali vse sužnje, zato vstane, rekoč: »Jaz sem Spartak!« Toda še v istem hipu vstane nekdo drug, rekoč: »Jaz sem Spartak!« Drug za drugim potem vstajajo sužnji in ponavljajo: »Jaz sem Spartak! Jaz sem Spartak! Jaz sem Spartak! Jaz sem Spartak!« Vsi se preimenujejo v Spartake. In vse na koncu križajo. Kar je seveda anticipacija – in apokaliptična perverzija – Janševega slogana »Več nas bo, prej bomo na cilju.«

O vlogi in funkciji imena potem pripovedujejo umetniki z vsega sveta – Hoo Kuan Cien, Anders Jirås, Nelisiwe Xaba, Tith Kanitha, Mohammad Hidayat, Eva Mattes, Franco Mattes, Tim Etchells, Hans Bernhard, pa Vaginal Davis, psiholog Vid Vodusek, pravnik Miro Cerar, filozof Mladen Dolar, pesnik Miroslav Košuta, novinarka Jela Krečič, umetnostni teoretik Miško Šuvaković, italijanski sociolog Antonio Caronia, kanadska profesorica Catherine M. Soussloff in tako dalje. Nekateri so s svojimi imeni zadovoljni, drugi ne. Nekateri motijo, druge ne. Nekateri bi jih spremenili, drugi so jih že. Nekaterim je všeč zven njihovega imena, drugim je njihovo ime všeč le v izvirnem zapisu, recimo s kitajskimi pismenkami, tretjim se zdi, da njihovo ime zveni kot ime lika iz risank. Toda ime je pravica in dolžnost, pravi Cerar. In seveda, lastno ime ni le last posameznika, ampak tudi last

družbe: posamezniku omogoča, da dobi socialno zavarovanje, pravico do zdravstvenih storitev in take reči, družbi pa omogoča, da ga kaznuje, pravi Caronia. Pokopališča so polna imen, ki so mislila, da so nenadomestljiva in nespremenljiva.

Problem kakopak nastopi, ko se pojavi tvoj soimenjak – nekdo, ki ima tako ime in tak priimek kot ti. Zadrega je očitna. Nelagodje tudi. Lahko si sicer ponavljáš »moje ime ni moja identiteta«, toda to ničesar ne spremeni. To, kar si (ali pa misliš, da si), itak ni kak dosežek. Do dosežka pelje sprememba imena. Umetnica Kristin Sue Lucas se je uradno preimenovala iz Kristin Sue Lucas v Kristin Sue Lucas – preimenovala se je v enako ime kot prej. Osvežila ga je – kot spletno stran. Razlog več, da so Vaginal Davis in zakonca Mattes stalno spreminjali imena. In razlog več, pravi Dolar, da so revolucionarji spremenili svoja imena – Vladimir Ilič Uljanov si je nadel ime Lenin, Lev Davidovič Bronstein si je nadel ime Trocki, Josif Visarionovič Džugašvili si je nadel ime Stalin, Josip Broz si je nadel ime Tito.

Ne moreš spremeniti sveta, če ti je ime Vladimir Ilič Uljanov ali pa Josif Visarionovič Džugašvili. Lenin ali pa Stalin zveni bolje, bolj udarno, bolj aktivno. Bi Bill Clinton postal ameriški predsednik, če bi ohranil svoje prvotno ime, William Jefferson Blythe? Bi Rasputin in Kaligula prišla tako daleč, če bi ohranila svoji prvotni imeni, Grigorij Jefimovič Novik in Gaj Julij Cezar? Bi Muhammad Ali dosegel vse to, kar je dosegel, če bi ostal Cassius Clay? Bi uspelo Polu Potu Kambodžo poslati v leto nič, če bi ostal Saloth Sar? Bi posli uspevali kitajskemu poslovnežu, če bi ena izmed pismenk v njegovem imenu pomenila »izgubo« oz. »neuspeh«? In navsezadnje, bi Hitler postal Hitler, se sprašuje Dolar, če Hitlerjev oče Alois priimka Schicklgruber ne bi spremenil v Hitler? Bi imel tako sadistično ljubezensko razmerje z nacijo, če bi se pisal Schicklgruber? Vzklikanje Heil Schicklgruber! zagotovo ne bi imelo takega učinka kot vzklikanje Heil Hitler!. A po drugi strani, tudi sam Janez Janša – premier Janez Janša – se je, pravi Ilinka Todorovski, preimenoval: bi prišel tako daleč, če bi ohranil svoje prvotno ime, Ivan Janša? Bi lahko z nacijo počel to, kar počne z žensko, če bi ostal Ivan Janša? Ne, malo verjetno. Ime Janez Janša zveni bolj melodično, bolj blagovžno, bolj ljudsko, bolj vseslovensko, bolj zapeljivo – lažje pride v slovenska srca. Nič, najbolje se je preimenovali. Ne moreš spremeniti sveta, če ne spremeniš svojega imena. Ime je

sporazum med mano in družbo, pravi Caronia: družbe ne moreš spremeniti, če ne prelomiš tega sporazuma. Umetniki, ki so svoja imena spremenili v Janeze Janše, so storili natanko to.

Saj res: kaj se zgodi, če se pojavi nekdo, ki ima natanko tako ime in natanko tak priimek kot ti? Etchells pravi, da mu gredo soimenjaki na živce. Toda to je še najmanj. Kaj če je tvoj soimenjak komunist? Kaj če je kriminallec? Kaj če je terorist? Kaj če je umetnik? In kaj če se je rodil istega dne in istega leta kot ti? Jasno, to ima lahko tudi dobre plati: v vojsko ga recimo vpokličejo namesto tebe. Toda soimenjaki so lahko tudi »precej resen problem, problem, ki lahko iz tira vrže ves sistem«, pravi master of ceremony. »Predstavljaš si, da živiš v kraju, v katerem se na tisoče ljudi – do zadnjega – imenuje enako kot ti. Izginil bi. Postal bi gospod Nihče. Takšen kraj bi raje zapustil – ali pa bi si spremenil ime.«

Ko so se trije umetniki preimenovali v Janeze Janše, so posegli v ime Janeza Janše, predsednika SDS in premiera Slovenije. Je to problem? V resnici ne: kajti prav Janez Janša od Slovencev pričakuje in terja, da postanejo Janezi Janše. Njegov slogan se pač glasi: »Več nas bo, prej bomo na cilju!« Janez Janša Slovence poziva, naj se preimenujejo v Janeze Janše. Logično: Več nas bo, prej bomo na cilju! In začelo se je »razmnoževanje Janeza Janše«. Nekateri so imeli občutek, da se to ime širi kot bolezen, epidemija, virus, drugi pa so panično dahnil: »Upam, da ne bomo vsi postali Janez Janša.« Kar je bila le prerokba, ki je izpolnila samo sebe: Emila Hrvatina, Žigo Kariža in Davida Grassija ne moreš več poljubiti – na lice, čelo ali ustne lahko poljubiš le še Janeza Janšo, pravi Miško Šuvaković.

Je to pornografsko? Morda. A to je nebistveno. To, kar je bistveno, je namreč huje od pornografije. In to, kar je huje od pornografije, je slaba novica za premiera Janeza Janšo. Kaj so trije novi Janezi Janše dosegli s pomnožitvijo imena Janeza Janše? Premier Janez Janša, pravi Zdenka Badovinac, direktorica Moderne galerije, zdaj izgleda le še kot pločevinka juhe Campbells v delih Andyja Warhola. Še huje: pomnožitev imena Janeza Janše, pravi teatrolog Blaž Lukan, vodi v »izgubo referenta«, »izginotje subjekta« – v izginotje tistega prvotnega Janeza Janše, premiera Janeza Janše, v katerega so se preimenovali trije umetniki. Več nas bo, prej bomo na cilju – več bo Janezov Janš, prej bo Janez Janša izginil. Cilj Janezov Janš je ultimatívni money

shot – izginotje Janeza Janše. Izbris. Magari samoizbris. Ha. Ali kot pravi Mladen Dolar: »S tem, da so se pojavili štirje Janezi Janše, noben Janez Janša ne more več preprosto prebivati znotraj svojega imena in biti on sam.« Še najmanj tisti prvotni, izvirni Janez Janša.

Še huje: trije novi Janezi Janše imajo do imena Janez Janša večjo pravico kot prvotni Janez Janša, pravi Antonio Caronia. Ne brez razloga: Janezi Janše so garali, da bi postali Janezi Janše – včlanili so se v SDS, hodili na njene shode, kongrese, piknike in športne dneve, slavili ime in lik Janeza Janše, spremenili vse svoje dokumente, lezli na Triglav, mantrali »Jaz sem Janez Janša«. Hop, hop, hop! Gremo, SDS, gremo! Janez Janša, avtor dokuja Jaz sem Janez Janša, se je celo poročil kot Janez Janša – njegova poročna priča je bil Janez Janša, ženina poročna priča je bil Janez Janša. Imena Janeza Janše niso »le simulirali, ampak so ga dejansko zakonito uporabljali«, pravi filozof Lev Kreft – svoje življenje so zastavili, žrtvovali ali pa vsaj tvegali. In kar naenkrat so tudi postali Janez Janša.

Ko pride politik na oblast, je od njega odvisno, koliko se bo vmešal v življenja ljudi. Nekateri se odločijo, da se bodo vmešali manj, nekateri se odločijo, da se bodo vmešali bolj, nekateri pa se odločijo, da se bodo zelo vmešali. Janez Janša se je odločil, da se bo zelo vmešal. In trije umetniki, ki so se preimenovali v Janeze Janše, so sklenili, da se bodo vmešali v njegovo življenje. Več jih bo, prej bodo na cilju. In njihov cilj je, da Janeza Janšo priženejo do točke, ko bo imel le še dve možnosti – da se odseli ali preimenuje.

Film Jaz sem Janez Janša – doku o tihi, počasni, mirni, permanentni revoluciji – je vesel, poskočen in optimističen, zato se tudi konča s happy endom.

Zakaj je potem direktor Vibe tako panično poskočil in ovadil film, ki ga ni videl? Nič, ovaduški zeitgeist, ki Slovenijo spreminja v rimejk Jugoslavije, nas je očitno tako prevzel, tako obsedel in tako indoktriniral, da nas ne more nič več presenetiti. Čisto nič. Noben zunanji sovražnik, kaj šele notranji. To nas kakopak spomni na vse tiste slovite samozaščitne akcije, ki so cvetele v komunistični in totalitarni Jugoslaviji, na akcije, ki so potekale pod sloganom »Nič nas ne sme presenetiti«. Šlo je za bolj ali manj simulacije izrednih razmer (nesreča, katastrofa, vojna, invazija ipd.), ki so imele, kot so rekli, »množičen politično-mobilizacijski pomen«, preverjale »obrambno-varnostno

pripravljenost« in krepile »poglabljanje podružbljenih odnosov na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite«. Točno, te akcije so preverjale budnost najširših ljudskih množic. In vedno so potrdile, da je ljudstvo budno in pripravljeno, da ga torej ne more nič presenetiti. Noben zunanji sovražnik, kaj šele notranji. Še več: te samozaščitne akcije so bile le spektakelske simulacije intimnejšega ovaduštva, v katerega so oblasti silile male ljudi, ali bolje rečeno – oblasti so od ljudi pričakovale, da bodo kar sami razkrinkali in ovadili »parazite« v svojih vrstah, kače, ki počivajo v njihovih nedrjih, notranje sovražnike. In tako je ljudstvo lastnoročno ustavljalo gledališke predstave, recimo uprizoritev Rožančeve Tople grede, in tisk, recimo študentske Tribune. Rekel bom le to: zaplembe Tribune niso bile nič v primerjavi z ustavitvami tiska Tribune. Bilo jih je tudi več kot zaplembe.

Najboljšo parodijo te denuncianske kulture je tedaj predstavljal vokalno-instrumentalni sestav Laibach, ki so se ga oblasti otepale kot hudič križa. Konceptualni trik Laibacha je bil lucidno preprost: s totalitarnim sistemom, s totalitarnim režimom, s totalitarnimi rituali se je povsem identificiral, no, nadidentificiral. Laibach, ki je prišel v času hude jugoslovanske finančne in gospodarske krize, je na vsako partijsko obsodbo svojega početja le monotono, birokratsko, robotsko odvrnil: »Laibach se zavzema za brezobzirno kritiko vsega, kar odstopa od začrtane smeri razvoja političnega sistema in ideološke linije države.« Stalno je »obljubljal«, da s Titove poti ne bo skrenil. »Laibach izključuje vsako evolucijo prvotne Ideje.« Linija, pravovernost, Tito – nobenih odstopanj, nobenih odklonov. Laibach, ki je vedno prvi pritrdil vsaki obsodbi svojega početja, je tako postal tudi najboljši preverjevalec in preizkuševalec budnosti sistema in najširših ljudskih množic.

Naj vam pojasnim. Laibach naj bi imel svoj krstni nastop septembra 1980. V Trbovljah, se razume. Na prireditvi, imenovani Alternativa slovenski kulturi, naj bi nastopili še trije bendi (Kaos, Protest, Berlinski zid), predvajali naj bi avantgardne filme itd., toda lokalne oblasti so prireditve histerično, heroično prepovedale. Iz plakatov – črna barva, moški, ki kolje žensko, »grški metafizični križ« – so namreč sklepale, da se bo »na prireditvi razvijala aktivnost iz 5. člena zakona o javnih shodih in javnih prireditvah« (motenje javnega reda in miru, vznemirjanje občanov, žalitev javne morale, celo »nasprotovanje socialistični humanosti«). V trenutku so se družbeno samozaščitno aktivirali

občinski aparat, uprava javne varnosti in mladinska organizacija – nič jih ni moglo presenetiti. Demonstrirali so budnost. Nobenih odstopanj od začrtane smeri razvoja političnega sistema. Laibach je lahko sporočil le, da je bila prepoved utemeljena in da je prireditev v celoti uspela: »S tem nastopom smo uspešno preizkusili budnost organov državne varnosti in zatrli prodor subkulture v Rdeče revirje.«

Ergo: Laibach je preveril budnost, samoupravno zrelost in varnost sistema, ki ni toleriral nobenih odstopanj. In te teste budnosti je potem Laibach, ki se je s totalitarnim režimom tako identificiral, da je bil moteč (da ne bi podlegel partijski manipulaciji, je govoril v jeziku te partijske manipulacije), izvajal vse tja do bridkega in gorkega razpada Jugoslavije. Vsakič, ko so mu kje prepovedali nastop, vsakič, ko si kdo kje ni upal prirediti njihovega nastopa, vsakič, ko so prepovedali uporabo imena Laibach, bi lahko ponovili: »S tem smo uspešno preizkusili budnost!« Koncerta Laibacha nisi mogel prepovedati – če si ga prepovedal, je uspel. Zakaj? Ker je s tem uspel sam test budnosti. Ker je s tem uspela samozaščitna akcija Nič nas ne sme presenetiti. In test budnosti je vedno uspel.

Jugoslavija je razpadla, toda testi budnosti še vedno cvetijo in uspevajo. Tudi spletne, forumske, anonimne reakcije na novico, da premier Janša nastopa v porniču, so bile predvidljive: Koriščenje denarja iz proračuna za tovrstne pobalinske izpade samooklicanih umetnikov je potrebno enkrat za vselej prekiniti – Njihova 'umetnost' nima nobene dodane vrednosti – To je eden od vzrokov, da je treba narediti red v kulturi, kjer se zapravlja denar na veliko za popolnoma nepotrebne in nespodobne stvari – Hvala Bogu, da 'slovenska nekultura' nima več svojega ministra – Tožite jih, barabe nekulturne – Če je to umetnost, potem razumem tipa, ki je dejal, da ko sliši besedo umetnost, najprej potipa, kje ima revolver – Plehka politična provokacija – Več kot škan-dal – Svinjarija – Krdelo podivjanih ljudi – Nekulturni retardiranci, perverzneži in paraziti – Divja živalska drhal – Ogabni pokvarjenci – Ne zaslužite si niti evra – Skorumpiranost slovenskih 'kulturnikov' je brezmejna – Kdor njihova pobalinstva plačuje iz državne blagajne, je nacionalni škodljivec – Mislim, da bi morali zahtevati od ministra Turka, da ustavi to norost – Upam, da ne bodo ostali nekaznovani – Kurbarija, ki jo narod še plačuje – Upam, da bo vlada tožila producenta – Umetniško svobodo je treba še bolj omejiti – in tako dalje.

Te reakcije niso bile le predvidljive in nepresenetljive, saj to retoriko zelo dobro poznamo – iz napadov na Laibach. Zdi se, kot da bi kdo vse te reakcije prepisal iz osemdesetih let, kot da bi jih torej transplental iz časov Titove Jugoslavije. Retorika partijskih, javnih, ljudskih napadov na Laibach je bila namreč tedaj identična: prvič, članom Laibacha so očitali, da so samooklicani umetniki, pobalini, barabe, retardiranci, pokvarjenci, perverzneži, paraziti in živalska drhal, ki se izživlja, ki razširja tuje in sovražne ideje, ki se norčuje iz oblasti in ki se hrani s težko prigaranim denarjem socialističnega ljudstva, drugič, njihovo umetnost so razglašali za pornografijo (»naci-socrealistično-sado-mazo-homo-porno ikonografija«), tretjič, vsi so od partijske, totalitarne oblasti zahtevali, da jih ustavi, da njihovo umetniško svobodo omeji, da jih kaznuje, da jih toži, da jih obsodi in da jih zapre, in četrtič, vedno se je našel tudi kdo, ki se je ob omembi imena Laibach prijel za pištolo.

Na začetku osemdesetih – v totalitarni Jugoslaviji – še ni bilo interneta. Ni še bilo spletnih forumov in anonimnih komentatorjev. Toda časopisi, revije in TV so z veseljem objavljali besne, ogorčene, obsodilne komentarje malih, brezimnih, samoupravljavskih ljudi, ki so šli takole:

* »Odločno zahtevamo, da odgovorni onemogočijo delovanje skupine Laibach.«

* »Nekaj je treba narediti okoli te skupine.«

* »Sramota je, da jih nihče ne ustavi pri tem, kar delajo.«

* »Takšne pojave je treba na vsak način prepovedati.«

* »Temu je treba narediti konec z organizirano akcijo.«

* »Upal sem, da se bo kdo zganil in kaj rekel, a se ni.«

* »Smo slepi in gluhi?«

* »Bo kdo kaj ukrenil?«

* »Ogorčeni smo, razjarjeni.«

* »Odprite oči, odmašite si ušesa!«

* »Je to mogoče?«

* »Čakam in čakam, da bo kdo reagiral.«

* »Vso drhal bi morali potolči.«

Laibach je dahnil le: test budnosti je uspel. Vsekakor. Navsezadnje, le kdo se ne spomni Jureta Pengova, TV-voditelja, ki je svoj razvpiti intervju z Laibachom – 23. junija 1983 v oddaji Tednik – končal

takole: »Če prav razumem, torej izkoriščate televizijo za svoj izziv. Prav, tudi mi. Morda, morda se bo šele zdaj kdo zganil in preprečil, zatrl te nevarnosti, te srhljive ideje in opredelitve tule sredi Ljubljane.« In tudi Janezi Janše – dediči Laibacha, le da se ne nadi-identificirajo s totalitarno partijo, ampak z Janezom Janšo – bi lahko mirno dahnil: test budnosti je uspel.

Vsi ti mali, anonimni, spletni ljudje in nič-nas-ne-sme-presenetiti aparatčiki, ki skušajo na vsak način zaščititi lik in delo Janeza Janše (podobno kot so skušali nekoč zaščititi lik in delo Josipa Broza Tita), so motor ovaduškega zeitgeista in denunciantске kulture, ki Slovenijo spreminja v farsični rimejk Jugoslavije (»Svoboda je svoboda tistih, ki mislijo enako,« kot so tedaj rekli člani Laibacha). V osemdesetih letih so oblasti govorile, da bomo hudo finančno in gospodarsko krizo premagali, če bomo varčevali, če se bomo odpovedali, če se bomo odrekali, če bomo manj trošili in če bomo obenem še bolj verjeli v socializem, če bomo še bolj verjeli v partijo, če bomo še bolj verjeli v Titovo pot, ali bolje rečeno – edini izhod iz finančne in gospodarske krize je bila jeklena in totalna identifikacija z vladajočo ideologijo.

Zdaj ni nič drugače: hudo finančno in gospodarsko krizo bomo premagali, če bomo prostovoljno prevzeli vladajočo ideologijo, partijsko ideologijo, ideologijo vladajoče stranke, ideologijo Janševe poti, ki so jo nekateri očitno tako ponotranjili, da sploh ne verjamejo več, da je ideologija, ampak nekaj objektivnega in univerzalnega, že kar bibličnega, skupek splošno sprejetih vrednot, v imenu katerih zdaj moralizirajo in ovajajo ter kličejo po cenzuri in meču.

Jugoslovanske oblasti so v krizi socializma videle priložnost za brezdušno radikalizacijo socializma – slovenske oblasti v krizi kapitalizma vidijo priložnost za brezdušno radikalizacijo kapitalizma. Brezdušna radikalizacija socializma se je končala z razpadom Jugoslavije.

In tu je še 11 lanskih filmov, ki jih ne spreglejte.

- 1 Kotlar, krojač, vojak, vohun*
- 2 Torinski konj*
- 3 Pogovoriti se morava o Kevinu*
- 4 Umetnik*
- 5 Prometej*
- 6 Ločitev*
- 7 Marčeve ide*
- 8 Zaklonišče*
- 9 Misija Argo*
- 10 Pijevo življenje*
- 11 Oslo, 31. avgusta*

FILMI

Albert Nobbs

Albert Nobbs, 2011

Rodrigo Garcia; 3

Pravi moški.

Skrivnost *Igre solz* poznate: ona je on! V *Albertu Nobbsu* je ravno nasprotno: on je ona! Ne brez razloga: film, posnet po stari noveli, ki so jo leta 1982 prelevili v off-broadwaysko predstavo, v kateri je briljirala Glenn Close, se dogaja v 19. stoletju na Irskem. To je bil čas, ko so ženske veljale za drugorazredna bitja, tako da na kake silne karijerne in socialne priložnosti niso mogle računati. Ženska (Glenn Close), ki misli, da jo bo moška identiteta osvobodila, zato sklene, da bo hlinila, da je moški – Albert Nobbs. Ker je že v letih in ker je s to spolno šarado začela že davno, pri štirinajstih, se niti ne spomni več, kako ji je v resnici ime, toda ko se film odpre, jo zagledamo v prestižnem dublinskem hotelu – kot del strežnega osebja. Kar je seveda več kot ironično: četudi se prelevi v moškega, to ničesar ne spremeni – še vedno je v podrejenem, servilnem položaju. V položaju »nevidne delavke«. Je pa res, da je ne more nihče posiliti. Njena brezizraznost je samoobrambna – njena nevidnost tudi. Toda ko si je sobo prisiljena deliti s hotelskim pleskarjem, gospodom Hubertom, se izkaže, da je tudi on le ženska, ki hlini, da je moški (Janet McTeer). In ne le, da hlini, da je moški, ampak je tudi poročena – z žensko. O tem začne potem sanjariti tudi Albert Nobbs, le da oko vrže na bistveno mlajše dekle (Mia Wasikowska), ki si želi »pravega« moškega. Moški, ki hlini, da je ženska, je v filmu *M. Butterfly* svojemu šokiranemu ljubimcu dahnil: »Le moški ve, kako naj se obnaša ženska.« Albert Nobbs pa bi lahko mladenki dahnil: »Le ženska ve, kako naj se obnaša moški – pravi moški.« Patriarhat je posilstvo – in spolna šarada je odgovor na strah pred posilstvom. Moški so le še fluidni razlog, da ženske igrajo moške vloge.

Alpe

Alpeis, 2011

Giorgos Lanthimos; 4

Igranje mrtvih Grkov.

Kriza je katastrofa, toda ima tudi dobre plati. Dobra plat krize so filmi. Samo pomislite: katera država je pin-up te krize? Točno, Grčija. Grčija je v hudi, mučni, apokaliptični krizi, ki naj bi jo povsem iztirila – v krizi, ki je tako huda, da bi iztirila stoletje. Pa pogledjte njene filme! Ali natančneje: pogledjte filme Giorgosa Lanthimosa! Leta 2009 – leto po izbruhu krize – je posnel film *Podočnik*, ki je postal pravi festivalski hit, da ne rečem kult. Pobral je kopico nagrad, tudi v Cannesu in pri nas (vodomec). In seveda, dobil je nominacijo za tujejezičnega Oskarja, kar je bil dosežek – tako riskantni, tako robati, tako perverzni filmi ne dobivajo oskarjevskih nominacij. V *Podočniku*, perverzni alegoriji grške krize, tiranska starša svoje tri otroke držita v popolni izolaciji, kjer jih mojstrita v novem jeziku in sadomazohističnih igrah, to pa zato, da bi bili v prihodnosti pripravljeni na soočenje s krutim, nasilnim, avtokratskim, fašistoidnim zunanjim svetom – le otrok, vzgojen v fašizmu, lahko kljubuje diktaturi prostega trga, ki je tako asocialen in tako morilski, da zahteva temeljito »izobrazbo,« da ne rečem dresuro. Le otrok, ki gre skozi to distopično dresuro, bo varen pred ujмами in kužnimi efekti kapitalizma, ki vse spreminja v blago. Ljudi, odnose med ljudmi, družinske odnose, celo mrtve. In *Alpe* so tako dobro nadaljevanje *Podočnika*, kot je *Podočnik* dober uvod v *Alpe*, ki se začnejo v rešilcu, v katerem bolničar povsem izmaličeni najstnici, teniški igralki, žrtvi hude prometne nesreče, pove: »*Hudo si poškodovana, zato verjetno ne boš preživela.*« Potem jo vpraša: »*Kdo je tvoj najljubši igralec?*« Ker pa teniška igralka ne more govoriti, ji reče, naj pritisne na tipko, ko bo izgovoril pravo ime: »*Brad Pitt? Johnny Depp?*« Kot se izkaže, je njen najljubši igralec Jude Law. Ko bo umrla, bo to dober »vhodni« podatek za žensko, ki jo bo igrala – in obenem nadomeščala. Če bo hotela, da jo bodo njeni starši, »žalujoči ostali,« najeli, bo morala čim bolj zadeti lik. *Alpe* so namreč skupina moških in žensk, ki nadomeščajo mrtve, ali bolje rečeno, žalujočim ostalim igrajo mrtve, okej, preminule, s čimer jim lajšajo bolečino, ime *Alpe* pa si nadenejo iz dveh razlogov: prvič, ker to ime ne razkrije, kaj dejansko počnejo, in drugič, ker so *Alpe* nenadomestljive, same pa lahko nadomeščajo

katerokoli drugo goro. »*Le kdo si ne želi namesto Ararata videti Alp?*« Člani skupine si nadenejo imena alpskih vršacev (Mont Blanc, Monte Rosa, Dom, Weisshorn, Matterhorn, Fisteraarhorn, Aletschhorn, Barre des Ecrins in tako dalje), potem pa začnejo impersonirati mrtve: preminule kapitane, preminule žene in tako dalje. Nekaj ur na teden. Pridejo na dom. Prvi štirje obiski so brezplačni. Bolj ko se uživijo v lik preminule osebe, boljši je biznis. Bolj ko naštudirajo mrtve (kostumsko, karakterno, seksualno ipd.), bolj so konkurenčni. Ko se zdravstveno stanje teniške igralko izboljša, dahnejo le: »*Škoda!*« Ni mrtvih, ni denarja. In vse to počnejo smrtno resno, obešenjaško lede-no, tako rekoč zombijsko, brez distance in samoironije. Absurdisti, ki se ne zavedajo svoje absurdnosti. Ne le da mrtve igrajo bolje kot sebe, ampak se v koži mrtvih počutijo bolje kot v svoji koži. Ko igrajo mrtve, so najbolj pri sebi. Mrtve igrajo zato, da bi prikriili, da so tudi sami mrtvi. *Alpe* niso le film o izgubi identitete ali pa le film o ljudeh, ki so tako mrtvi, da so povsem odvisni od igranja mrtvih: *Alpe* kažejo, kako mrtev je kapital in kako srka žive. Ko umreš, imaš večji potencial kot tedaj, ko si živ. Ergo: če hočeš preživeti na trgu, če hočeš torej preživeti vse ujme sodobnega kapitalizma, se moraš delati mrtvega. To je tvoja dodana vrednost. Kapitalizem je treniranje mrtvih. Še več, kapitalizem je najboljša priprava na smrt. In obratno: smrt je najboljša priprava na kapitalizem.

Ameriška pita - Obletnica

American Reunion, 2012

Jon Hurwitz & Hayden Schlossberg; 2+

Seks ne obstaja?

Do vulgarnosti ste lahko zadržani, toda nič ni bolj kompleksnega od vulgarnosti. Še več: nič ni bolj nostalgичnega od vulgarnosti. In obratno: nič ni bolj vulgarnega od nostalgije. Vulgarnost, ki velja za nekaj nizkega, in nostalgija, ki velja za nekaj visokega, sta si bližje, kot mislite. Poglejte si le *Obletnico*, tretje uradno nadaljevanje *Ameriške pite*, velikega hita iz leta 1999. Jim (Jason Biggs), Oz (Chris Klein), Finch (Eddie Kaye Thomas), Kevin (Thomas Ian Nicholas) in Stifler (Seann William Scott), ki so bili v *Ameriški piti* še gimnazijci, brezskrbni, poskočni, hormonski, potrebni gavnarji, se zdaj, po trinajstih letih, vrnejo v East Great Falls - na obletnico mature. In vsi so prepojeni z

nostalgijo – z nostalgijo po zlatih časih, mladosti, norosti, henganju, bondanju, minglanju, pecanju in grotesknih, amaterskih, ponižujočih soočenjih s seksom, internetom in ameriško pito, toplo, vlažno, mehko in sočno kot vagina ameriškega sna. Ironija je kakopak v tem, da vsa ta nostalgija v *Obletnici* res deluje nekako smiselno, celo verodostojno. Z razlogom: ne pozabite, *Ameriška pita* se je dogajala v času razcveta in blaginje, pred 11. septembrom, pred Afganistanom in Irakom, pred veliko krizo – in vsi ti fantje, nedolžni in vulgarni in milenijski, so lahko z velikim optimizmom zrlji v novo stoletje, v svoje stoletje, v novo ameriško stoletje. Toda zdaj, toliko let kasneje, pri dobrih tridesetih, so v slepi ulici: Jim masturbira ob računalniku (njegova žena pa – sočasno! – v kopalni kadi), Oz – športni komentator – se smeši v resničnostnem šovu *Zvezde plešejo*, Finch vrtil globus, toda brez iskre v očeh, Kevin se je prelevil v razočarano gospodinjo, Stifler – še vedno nezrel, divji, idiotski – pa je ujetnik službe, ki bi jo z veseljem izgubil. Tič, ki je leta 1999 pristal v napačni luknji, leta 2012 pristane v napačnem življenju. Vprašanje ni le, kako je lahko pet takih veseljakov tako patetično zavozilo (kolektivno!), ali pa, ali lahko vrnitev nazaj, obletnica mature, osvobodi njihov libido, ampak: ali je lahko seks bolj ponižujoč od tega rutinskega, enoličnega, zmehčanega, tele-novelističnega življenja? Ali je lahko seks bolj ponižujoč od življenja brez seksa? Ali je vrnitev k seksu bolj ponižujoča od statusa quo? Ob nostalgični vrnitvi nazaj jih namreč čaka prav to: vsak vulgarni skok njihovega libida, vsak njihov hormonski izbruh, vsaka dramatizacija njihove želje vedno tvega karnevalsko ponižanje, groteskni nesporezum in sramotno katastrofo, tako da seks ne izgleda le kot najboljša kritika seksa, ampak tudi kot najboljša parodija seksa. Če se na seks preveč pripravljáš, če o njem preveč fantaziraš, če ga preveč natančno in preveč inženirsko načrtuješ (as seen on TV!), ga vedno zgrešiš. In ko fantje izkusijo, da seks nikoli ne pride v pravem času (ker punce gledajo iste porniče kot fantje, ker seks v seksualne objekte spreminja tudi fante, ker se od fantov pričakuje, da jih bo seks presenetil in zasačil nepripravljene itd.), je tako, kot da bi odkrili, da seks ne obstaja. Ko jih torej grabi nostalgija po bolj preprostih časih, odkrijejo, da ni nič bolj enostavnega in obenem nič bolj vulgarnega od tega, česar ni.